

**Nagyobb a füstje, mint a lángja –
a vezető tisztségviselők felelősségének új
Ptk.-beli szabályozása**

**MAILÁTH GYÖRGY TUDOMÁNYOS
PÁLYÁZAT**

Polgári jogi szekció

3. A vezető tisztségviselő felelősségének új szabályozása

Jelige: Sötétben tapogatózva

Tartalomjegyzék

I.	Bevezetés.....	3
II.	A vezető tisztségviselői felelősség irányai.....	5
III.	A felelősségi szabályok változásáról általában.....	7
1.	A szerződésszegéssel okozott kárfelelősség új szabályai.....	7
2.	A felelősség korlátozása, kizárása.....	11
3.	Egy speciális deliktuális felelősségi szabály: a vezető tisztségviselő károkozása harmadik személynek	11
IV.	A vezető tisztségviselő felelőségéről.....	13
1.	A vezető tisztségviselő társasággal szembeni felelősége.....	14
2.	A vezető tisztségviselő harmadik személlyel szembeni felelősége.....	19
V.	Záró gondolatok.....	22
VI.	Irodalom- és jogszabályjegyzék.....	23

I. Bevezetés

„Még mi is most tanuljuk” – hallani az új Ptk. kapcsán sok gyakorló jogásztól. Olyan gyakorló jogásztól, akik több évtizede alkalmazzák magánjogunk kódexét, magabiztosan forgatva a törvénykönyvet, jól ismerve annak rendszerét, felépítését, betéve tudva egyes rendelkezéseit, elsajátítva egy jól megszokott gondolkodásmódot és logikát. De mit is tanul a magyar jogászság? Az új Ptk. jelentős mérföldkő a magyar magánjog történetében. Az új törvénykönyv jelentős mértékben kibővült, nyolc könyvből áll, a legszembetűnőbb változás talán a kódexben önálló könyvekként szereplő társasági jog és családjog. Nehéz lesz hozzászokni az új struktúrához, paragrafusjelöléshez, s talán a legnehezebb: a számtalan változáshoz, újdonsághoz. Hiszen a törvénykönyv sok esetben a gyakorlat által megkövetelt módosításokat rögzíti, a 21. század gazdasági viszonyaihoz igazítja a rendelkezéseket, hatékonyan épít be más, magánjogi vonatkozású jogszabályokat, törvényi szintre emeli a bírói gyakorlat által kimunkált elveket, és mindezek mellett számos újdonságot is magával hoz. Mindezeket egy bizonytalan, átmeneti időszak fogja követni,¹ a gyakorlat is keresni fogja a válaszokat az új törvény adta kérdésekre, hiszen alapvetően a kódex szemlélete is megváltozott.

Jelen pályázat a társasági jogra, annak terepében belül is a vezető tisztségviselők felelősségi szabályaira koncentrál. A társasági jogi szabályokat – még jóval a Ptk. hatálybalépését megelőzően – sok kritika érte. A sajtó, és gyakran jogvégezt emberek is tévesen értelmezték az új törvénykönyv vezető tisztségviselők felelősségére vonatkozó szabályait: a problémát alapvetően a vezető tisztségviselők társaság fennállása alatti, harmadik személyekkel szembeni deliktuális felelősségének helyes értelmezése okozta. Ezzel kapcsolatban ugyanis sok tévesen értelmezett, riogató híresztelés, állítás jelent meg. Néhány példa ezek közül: „A cégvezető is kötelezhető kártérítésre”², „[...] örületesen megnő a vállalatok vezetőinek felelőssége a tulajdonosok, de a külvilág irányába is.[...] a komoly bizonytalanság miatt elszaporodnak majd a vagyontalan vezetők. Egyszerűen csak át kell írni mindent a házastársunkra.”³ „[...] ők (a vezető tisztségviselők – a szerző megjegyzése) a teljes vagyonukkal felelnek a társaság által szerződésen kívül okozott károkért. Ez még akkor is így van, ha a vezető tisztségviselők csak munkavállalók és a társaság nyereségéből nem is részesednek. Ez a szabály azt eredményezheti, hogy a legjobban felkészült szakemberek nem fognak vezető tisztségviselői pozíciót elvállalni, illetve nem fognak olyan üzleti döntéseket meghozni, amely bármilyen kockázattal járhat.”⁴ A pályázat ide vonatkozó része igyekszik az egyes jogász álláspontok bemutatásával megvilágítani azt, hogy a riogatásoknak – ahogy a cím is jelzi – nagyobb volt a füstje, mint a lángja. A vezető tisztségviselőknek mégsem kellett remegő kézzel kokárdát tűzniük március 15-én.⁵

A vezető tisztségviselői felelősség irányai közül a pályázat a vezető tisztségviselő társasággal szembeni felelősségével és a harmadik személyekkel szembeni, a társaság fennállása alatti deliktuális felelősségével foglalkozik. Előbbire a Ptk. szerződésszegéssel okozott károkért

¹ <http://arsboni.hu/alaptalanul-riogat-a-sajto-nem-lesz-kaosz-a-tarsasagi-jogban.html> (letöltés: 2014. szeptember 21.)

² <http://www.ugyvedvilag.hu/rovatok/napirend/uj-ptk-a-cegvezeto-is-kotelezhető-karteritesre> (letöltés: 2014. szeptember 21.)

³ http://index.hu/gazdasag/2014/02/18/marcius_15-tol_indulhatnak_a_perek/ (letöltés 2014. szeptember 21.)

⁴ <http://borsyugyveditarsulas.hu/vezeto-tisztsegviseloi-felelosseg-szabalyai-2014-marcius-kozeptol/> (letöltés: 2014. szeptember 23.)

⁵ <http://arsboni.hu/alaptalanul-riogat-a-sajto-nem-lesz-kaosz-a-tarsasagi-jogban.html> (letöltés: 2014. szeptember 21.)

való felelősségének új szabályait kell alkalmazni, utóbbira pedig a más személy károkozásáért való felelősségről szóló fejezetben található deliktuális felelősségi szabályt.

Így a vezető tisztségviselő felelősségi rendszerének felvázolása után (II. fejezet), szólni kell ezekről az új kötetmi jogi szabályokról is, hiszen a jogalkotó a régi Ptk. egységes felelősségi szemléletével szakítva, a kontraktuális felelősségi szabályokat elvi alapon elválasztja a deliktuális felelősségi normáktól (III. fejezet). Az új rendelkezések megismerése után kell megvizsgálni, hogy ezeket a vezető tisztségviselő vonatkozásában hogyan lehet alkalmazni (IV. fejezet).

E keretek között nem esik szó a „felelőségátörés” problémájáról, amely bár alapvetően a korlátozott felelősségű tag felelőssé tételét jelenti, ám a gyakorlat gyakran összemosza azt a vezető tisztségviselő felelősségével, és esetében is alkalmazza a „felelőségátörés” szabályát.⁶ Abban az esetben, ha a vezető tisztségviselő nem a társaság tagja, ez a szabály nem lenne alkalmazható.

Jelen pályázat a vezető tisztségviselőnek csupán a társaság fennállása alatti felelősségével foglalkozik. E körben nem kerül bemutatásra az előtársasági létszakhoz, fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzethez kapcsolódó, illetve a megszűnés esetére vonatkozó szabályanyag.

Hogyan választja szét a jogalkotó a deliktuális és kontraktuális felelősség szabályait az új Ptk.-ban? Hogyan alkalmazhatók utóbbiak a társasági jogban? Hogyan felel a vezető tisztségviselő a társasággal, illetve harmadik személyekkel szemben szerződésen kívüli károkozás esetén? Miért nem kell tartani a társaság és a vezető tisztségviselő egyetemleges felelősségétől? A pályázat célja bemutatni a felelősségi rendszerben bekövetkezett változásokat és rámutatni ezek neuralgikus pontjaira, úgy, hogy a felvetett kérdések válasza találjanak.

⁶ Lásd ehhez: Szegedi Ítéletábrla Polgári Kollégium 1/2005. (VI. 17.) számú kollégiumi ajánlás

II. A vezető tisztségviselői felelősség irányai

A vezető tisztségviselő felelősségének lehetséges irányai vizsgálhatók a károsulti személyi kör alapján és a jogviszonyának tartalma, feladatai kapcsán is.⁷ A vezető tisztségviselő okozhat kárt (1) a társaságának, (2) harmadik személynek, ezen belül is (2a) szerződéses viszonyban (pl. hitelezők), vagy (2b) szerződésen kívül.

1. A vezető tisztségviselő kárt okozhat a társaságának. Közvetlenül okoz kárt, ha a feladatából eredő kötelezettségeit megszegi, tehát például nem, vagy késedelmesen tesz eleget a bejelentési kötelezettségének (3:12. §), megsérti a titoktartási és felvilágosítási kötelezettségét (3:23. §). Ilyennek kell tekinteni azt is, ha összeférhetlenségi tilalmat sért.⁸ Közvetetten okoz kárt, ha az ügyvezetési tevékenységét nem a jogi személy érdekeinek megfelelően látja el (3:21. § (2) bekezdés), tehát rossz üzleti döntést hoz, képviseleti jogkörét túllépi, „elvesz” a társaság házipénztárából, sikkaszt, hűtlen kezel, bizonytalan üzletbe fektet vagy például az autójából „eltűnik” a társaság vagyona. Ezekben az esetekben a vezető tisztségviselő a szerződésszegéssel okozott károkért való felelősség szabályai alapján felel a társasággal szemben.

2. Másrészt a vezető tisztségviselő harmadik személynek is okozhat kárt.
(2a) Ezt megteheti vezető tisztségviselői minőségében, amikor is a társaság képviselőjeként köt szerződést, tehát a társaság nevében jár el. Ha ennek a szerződésnek a megszegése folytán a harmadik személyt kár éri, az a társaságnak betudható, így a társaság felel érte. „Ugyanis a jogi személy polgári jogi felelőssége mögött tulajdonképpen a jogi személy nevében eljáró vagy az adott jogviszonyhoz kapcsolódóan tevékenységet kifejtő magatartásának jogi megítéléséről van szó, amely egy jogi fikció, a jogi személy felróható magatartásává transzformálódik, s a jogi személy felróható magatartásaként megjelenve szankcionált.”⁹ Ennek vonatkozásában az új Ptk. sem hoz változást. Az már más kérdés, hogy a társaság a vezető tisztségviselőjével szembefordulhat és követelheti azt a kárt, amit az ő eljárása miatt a harmadik (károsult) személynek meg kellett térítenie. Tipikusan ilyen helyzet, amikor a vezető tisztségviselő kölcsönszerződést köt a társaság nevében úgy, hogy tudja, hogy azt a társaság nem fogja visszafizetni.¹⁰ (Ebben az esetben a harmadik személy csak a társaságot perelheti, a vezető tisztségviselőt nem.¹¹ Az I. fejezetben említett „felelősségáttörés” ennek ellentmondó gyakorlatra mutat.¹²)

(2b) Amikor azonban a vezető tisztségviselő e minőségében, de szerződésen kívül okoz kárt harmadik személynek, akkor ezért ő és a jogi személy egyetemlegesen felelnek (6:541. §). Ennek a szabálynak az alkalmazhatóságáról már a korábbi kodifikációs folyamatok során is volt szó.¹³ Ilyenre példa, ha a vezető tisztségviselő a társaság tulajdonát képező autóval okoz kárt, üzleti tárgyalás során bútorokat rongál,

⁷ Lásd erről bővebben: Miskolczi Bodnár Péter: A vezető tisztségviselők felelőssége és ennek biztosíthatósága. In: Gazdaság és Jog, 1997/7-8. szám 4-7.o.

⁸ Ujváriné Antal Edit: Felelősségi kérdések a társasági jogviszonyokban – az ÚJ Ptk. koncepció tükrében. In: Kötelmi jogi kodifikációs tanulmányok (2003-2005), Novotni Kiadó, Miskolc, 2005., 179.o.

⁹ Uo. 178.o.

¹⁰ Lásd: Szegedi Ítéltábla Pf. I. 20 062/2005.

¹¹ Lásd: Debreceni Ítéltábla Gf. IV. 30 044/2010/7.

¹² Lásd: Szegedi Ítéltábla Polgári Kollégium 1/2005. (VI. 17.) számú kollégiumi ajánlás

¹³ Cseh Tamás: A vezető tisztségviselő és a társaság egyetemleges deliktuális felelőssége?, In: Polgári jogi kodifikáció, HVG-ORAC, X. évfolyam, 5-6. szám, 2008., 31.o.

összeverekedik a tárgyalópartnerrel, heves természetének köszönhetően a maga mögött becsapott ajtó felett a falról lepereg a vakolat, vagy Vékás professzor szemléletes példájával zárva a sort: ellopja a kakukkos órát. Ebben az esetben nincs szerződéses kapcsolat sem a társaság és a harmadik személy, sem a vezető tisztségviselő és harmadik személy között. A felelősségére a deliktuális felelősségi szabályok körében található rendelkezést kell alkalmazni.

A pályázat nem tér ki az előtársasági létszakhoz (3:101. §), a megszűnéshez kapcsolódó, hitelezőkkel szembeni felelősség szabályaira (3:118. §), így azokról e fejezetben sem esik szó.

III. A felelősségi szabályok változásáról általában

A pályázat az előző fejezetben bemutatott felelősségi helyzetek közül kettővel foglalkozik részletesen: a vezető tisztségviselők társasággal szembeni felelősségével, valamint a harmadik személyekkel szembeni deliktuális felelősségével. Előbbire a Ptk. új kontraktuális felelősségi szabályait kell alkalmazni, utóbbira pedig egy speciális deliktuális felelősségi szabályt, amelyet a jogalkotó a más személy károkozásáért való felelősség körében helyezett el. Ebben a fejezetben ezeket a felelősségi szabályokat, illetve ezek változását mutatom be.

„Az új Polgári törvénykönyv (Ptk.) a régi kódex felét megőrizte, negyedét korrigálta, másik negyedét megváltoztatta. E felosztás alapján a kárfelelősség szabályozása (benne az objektív alapokra helyezett felelősségi rendszerrel és a nem vagyoni kárt kiütő sérelemdíjjal) a harmadik, de inkább a negyedik negyedbe került” – véli Székely László, aki korábban a magánjogi kódex kodifikációjáért felelős miniszteri biztos tisztségét töltötte be.¹⁴

1. A szerződésszegéssel okozott kárfelelősség új szabályai

A régi Ptk. egységesen szabályozta a deliktuális és kontraktuális felelősséget. „Az 1959-es Ptk. 318. § (1) bekezdése megteremtette a kártérítési felelősség egységét. Függetlenül attól, hogy a károkozás a felek közötti szerződéses kapcsolathoz tapadt (kontraktuális), azonos elvek, szabályok szerint volt megítélhető mind a felelősséget, mind a kártérítés mértékét figyelembe véve a szerződésen kívül (deliktuális) okozott károkért való felelősség szabályaival.”¹⁵ A korábbi törvénytervezet is az objektivizált vétkességi klauzulát tartalmazta¹⁶, az új kódex végérvényesen szakít az egységes polgári jogi felelősség elvével, mégpedig úgy, hogy a kontraktuális felelősséget más, szigorúbb alapokra helyezi. Az új Ptk.-beli szabály ekként fogalmaz:

6:142. § [Felelősség szerződésszegéssel okozott károkért]

Aki a szerződés megszegésével a másik félnek kárt okoz, köteles azt megtéríteni. Mentesül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy a szerződésszegést ellenőrzési körén kívül eső, a szerződéskötés időpontjában előre nem látható körülmény okozta, és nem volt elvárható, hogy a körülményt elkerülje vagy a kárt elhárítsa.

6:143. § [A kártérítés mértéke]

(1) Kártérítés címén meg kell téríteni a szolgáltatás tárgyában keletkezett kárt.

(2) A szerződésszegés következményeként a jogosult vagyonában keletkezett egyéb károkat és az elmaradt vagyoni előnyt olyan mértékben kell megtéríteni, amilyen mértékben a jogosult bizonyítja, hogy a kár mint a szerződésszegés lehetséges következménye a szerződés megkötésének időpontjában előre látható volt.

(3) Szándékos szerződésszegés esetén a jogosult teljes kárát meg kell téríteni.

A kontraktuális felelősség tehát immár nem a felróhatóság elvén alapul, szigorodik a kimentés lehetősége, a felelősség mintegy „objektivizálódik”, ezt ellensúlyozva azonban a károkozó felelőssége a szerződéskötéskor előre látható károk megtérítésére korlátozódik.

¹⁴ <http://www.jogiforum.hu/hirek/29160> (letöltés: 2014. szeptember 23.)

¹⁵ Ujváriné Antal Edit: Felelősségtan. Novotni Alapítvány a Magánjog Fejlesztéséért, Miskolc, 2013., 36.o.

¹⁶ Sárközy Tamás: Jogi felelősség a gazdaságban. In: Ügyvédek Lapja, 2008/4., 10.o.

„A Vékás Lajos akadémikus által vezetett kodifikációs főbizottság, amely kisebb-nagyobb megszakításokkal másfél évtizedig dolgozott a törvénykönyv koncepcióján, majd tervezetén, az objektív felelősségi rendszerre voksolt. Voltak és vannak is neves jogtudósok, akik nem osztják ezt a választást. Például Szalma József újvidéki professzor szerint meg kellett volna hagyni főszabályként a szubjektív felelősséget, míg az ennél szigorúbb tárgyi felelősséget csak kivételként, amennyiben ezt igényli a veszélyes üzem, vagy tevékenység közrehatása.”¹⁷

Mi az oka a változásnak? Wellmann György, a Kúria polgári kollégiumának vezetője szerint az új Ptk. a kontraktuális felelősséget a nemzetközi kereskedelmi jogban kialakult és bevált elveknek megfelelően szabályozza. „Ami a kártérítési felelősség jogalapját illeti, a szigorúbb, objektív alapú kimentés elvi indoka az indokolás szerint az, hogy egy szerződéses, vagyis önként vállalt kötelezettség megszegésének a szankcionálása nem lehet a szerződésszegő fél igyekezetének a függvénye. A szerződésszegésért való kártérítési felelősség célja ugyanis nem valamely egyéni hiba szankcionálása, hanem elsősorban kockázatelosztás, kockázattelepítés. A megtérítendő károk vonatkozásában pedig azt kell kiemelni, hogy az új Ptk. különbséget tesz a szolgáltatás tárgyában bekövetkezett ún. „tapadó kár”, a jogosult vagyonában keletkezett egyéb károk (ún. „következménykárok”) és az elmaradt vagyoni előny (jövedelem, haszon) között. Amíg a tapadó károk körében továbbra is a teljes kártérítés elve érvényesül, a többi kártípusra az új kódex bevezeti az előreláthatósági elvet, azzal, hogy a szándékos szerződésszegés esetén az ilyen károkat is teljes egészében meg kell téríteni.”¹⁸

A Ptk. tehát két fontos ponton változtat. A két sarokkő:

- a kártérítési felelősség jogalapja: a vétkességtől független (objektív), de nem kimenthetetlen helytállás (6:142. §) és
- a kártérítés mértéke: a szerződéskötéskor előre látható károkra korlátozott felelősség a következménykárok és az elmaradt vagyoni előnyök tekintetében (6:143. §).¹⁹

A szerződésszegő fél tehát csak akkor mentesül a felelősség alól, ha a Ptk. által előírt, három konjunktív feltételnek megfelel, azaz bizonyítja, hogy (1) a szerződésszegés ellenőrzési körén kívül eső, olyan ok miatt következett be, (2) amely a szerződés megkötésekor nem volt előre látható, (3) és a szerződésszegő féltől nem volt elvárható, hogy e körülményt elkerülje, vagy a kárt elhárítsa. „A szerződésszegést okozó körülménynek (vagyis a szerződésszerű teljesítés akadályának)

- a szerződésszegő fél „ellenőrzési körén kívülnek” kell lennie (vagyis olyannak, amely a szerződésszegő fél által nem befolyásolható);
- „a szerződéskötés időpontjában előre nem láthatónak” kell lennie (azaz olyannak, amellyel objektíve, azaz a szerződésszegő fél helyzetében levő személyek mércéjével mérve sem lehetett számolni);
- és végül olyannak kell lennie, amelynek az elkerülése vagy a kárkövetkezmény elhárítása a szerződésszegéskor sem volt elvárható.”²⁰

¹⁷ <http://www.jogiforum.hu/hirek/29160> (letöltés 2014. szeptember 23.)

¹⁸ http://www.hvgorac.hu/sites/portal/Default.aspx?page=journal&article=interju_wellmann_gyorgy.htm (letöltés: 2014. szeptember 23.)

¹⁹ <http://www.jogiforum.hu/hirek/29160> (letöltés: 2014. szeptember 23.)

²⁰ Uo.

Az ellenőrzési körön kívül eső körülményeket nem lehet számba venni, a Ptk. még példálózó felsorolást sem ad. Ellenőrzési körön kívül eső körülménynek tekinthető az, amelyre a szerződésszegő fél nem tud hatást gyakorolni. A Kommentár szerint: vis maior, bojkott, piaci árrobbanás, pénznemek gyengülése).²¹

Miben rejlik a szerződésszegéssel okozott károk eltérő megítélése? Deliktuális károkozás esetén a károkozó fél magatartása a jogszabály tilalmába ütközik: a jogellenes károkozást a törvény tiltja. Akinek a magatartása ezt a jogi normát sérti, köteles a szabályoknak megfelelően felelni, a kárt megtéríteni. Kimentése a felróhatóság hiányának bizonyításával lehetséges. Kontraktuális károkozás esetén azonban másról van szó. A felek között eleve adott egy relatív szerkezetű, szerződéses viszony, amelynek feltételeit a szerződési szabadság elvének megfelelően maguk alakították ki: a jogokról és kötelezettségekről, azok mértékéről maguk rendelkeztek. Konszenzussal állapodtak meg arról, hogy miért cserébe mit vállalnak, szem előtt tartva azt, hogy a szerződés teljesítése rájuk nézve milyen terheket jelent majd. „A szerződés lényegéhez tartozik, hogy a szerződés megkötésekor a szerződéssel elérni kívánt előnyök érdekében a felek önként többletkockázatot vállalnak: azt, hogy a tevékenységi, ellenőrzési körükhöz tartozó körülményekért a másik fél irányában helytállnak, ennek fejében viszont kölcsönösen számíthatnak arra, hogy a másik felet is terheli ugyanez a kötelezettség.”²² A szerződésszegés szubjektív szankciója alóli kimentés ennek megfelelően nem alapulhat csupán azon, hogy a fél bizonyítja, hogy a szerződés teljesítése érdekében úgy járt el, ahogy az adott helyzetben általában elvárható. A szerződésszegő fél nem teheti fel a kezét bocsánatkérően, hogy a szerződésszegés neki nem felróható. A szerződéskötés során körültekintően kellett volna eljárnia mind a vállalt kötelezettségek, mind a másik fél tájékoztatása tekintetében. „Az új Ptk. – amely szabályait alapvetően a kereskedelmi viszonyokra modellezi – abból indul ki, hogy a felek a szerződéskötés során a szükséges mértékben feltárták egymás előtt, hogy miért, milyen cél megvalósítása érdekében kívánják az adott szerződést megkötni, így a felek tisztában lehetne azzal, hogy a szerződés megszegése a másik félnek milyen típusú károkat okozhat. A felek ennek ismeretében, erre tekintettel árazzák be szolgáltatásaikat, és a szerződés funkciója ebben a megközelítésben a jogviszonyból fakadó kockázatok telepítése. A szerződéses jogviszonyokban okozott károk megtérítésére vonatkozó kötelezettség szempontjából tehát nem releváns, hogy a szerződésszegő fél hogyan járt el, mennyire igyekezett teljesíteni, a kártérítési kötelezettsége alól a felróhatóság hiányára hivatkozva nem mentesülhet.”²³

„Mindezek miatt fokozott jelentősége lesz annak, hogy az új Ptk. hatálybalépését követően a vállalkozások egymás között létrejött szerződéseiben közreműködő jogi képviselők a szerződő partnereket körültekintően tájékoztassák a szerződésszegés várható következményeire. Az új, objektív felelősségi rendszer együttműködésre sarkall már a szerződéskötés időszakában.” – véli Lábady Tamás.²⁴

Az előreláthatóság azonban fókuszba emel egy másik jogintézményt: a felek együttműködési és tájékoztatási kötelezettségét. Hiszen a felek a szerződés tartalmának meghatározásakor egymás nyilatkozatai alapján vállalnak kötelezettséget, kockázatot. Ha az egyik fél – esetünkben a későbbi jogosult, aki a szerződésszegő féllel szemben kívánna kártérítési igényt

²¹ Ujváriné: Felelősségtan (i.m.) 222-223.o.

²² Kemenes István: A szerződésszegés szabályozása az új polgári törvénykönyvben. In: Jogtudományi Közlöny, 2014/5., 213.o.

²³ <http://ptk2013.hu/szakcikk/gardos-istvan-es-gardos-peter-a-vezeto-tisztsegviselok-felelossege-az-uj-polgari-torvenykonyvben/3679> (letöltés: 2014. szeptember 23.)

²⁴ <http://www.ugyvedvilag.hu/rovatok/konferenciak/karterites-a-felek-egyuttmukodesere-sarkall-az-uj-ptk> (letöltés: 2014. szeptember 23.)

érvényesíteni – nem megfelelően tájékoztatta szerződéses partnerét, abban az esetben a károk ebből eredő részét nem követelheti majd. „Az új Ptk. azt a követelményt támasztja a szerződő felekkel szemben, hogy gondosan mérjék fel kötelezettségvállalásuk feltételeit és a teljesítés elmulasztásának következményeit, és ezekre tekintettel határozzák meg a szolgáltatás ellenértékét. Ugyanakkor ebből az is következik, hogy ha a jogosulti oldalon álló fél a szerződéskötéskor elmulasztja tájékoztatni a kötelezettséget vállaló felet a szerződéshez fűződő különleges érdekeiről és arról, hogy a teljesítés elmulasztásának milyen hátrányos következményei lesznek számára - amiből következően a kötelezett az ellenszolgáltatás meghatározása során ezeket a körülményeket nem tudta figyelembe venni -, akkor az ebből fakadó károkat nem fogja tudni érvényesíteni a szerződésszegő féllel szemben.”²⁵ A kötelezett oldalán ez ellensúlyozza a kimentési bizonyítás szigorú jellegét.

A másik eltérés a megtérítendő károkhoz kapcsolódik. „ha [...] a kimentést a felróhatóságának hiánya nem alapozza meg, hanem ahhoz a Bécsi Egyezményben foglalthoz hasonló objektív körülmények bizonyítása szükséges, a felelősség mérséklését is a mainál szilárdabb és főleg kiszámíthatóbb alapokra kell helyezni. Erre kínál nemzetközileg széles körben alkalmazott és beváltak tekinthető dogmatikai formát az előreláthatósági klauzula.”²⁶ „[...] szerződésszegéssel okozott károk esetén a kártérítési felelősség csak akkor illetve annyiban áll fenn, ha és amennyiben a kár bekövetkezésének lehetősége a károkozó számára már a szerződéskötés időpontjában előrelátható volt [...]. Ez a szabályozás megvédi a kötelezettséget vállaló szerződő felet attól, hogy szerződésszegés esetén meg kelljen térítenie olyan kárt, amelyet kellő gondosság mellett sem láthatott előre, illetve biztosítja számára azt a lehetőséget, hogy az ellenszolgáltatást a felelőssége potenciális összegéhez igazítsa, és a jogosultra terheli annak a kockázatát, ha szerződő partnere elől elhallgatta a szerződésszegés esetleges következményeit.”²⁷ „Az előreláthatósági klauzula – Wellmann György megítélése szerint – piaci viszonyokat vesz alapul, márpedig a piaci viszonyok között kötött szerződések központi eleme az üzleti tevékenységgel szükségképpen együtt járó kockázatok kalkulálhatósága. Indokolt tehát, hogy a megtérítendő kár összege ne haladja meg azt a mértéket, amellyel – mint az esetleges (tehát nem szándékos) szerződésszegése lehetséges károk következményével – a fél a szerződés megkötésekor számolhatott.”²⁸

„A kártérítési jog két fő területe ezen a két ponton válik el egymástól, míg egyéb kérdésekben – a 6:144. § utaló szabálya folytán – egységes marad. Fontos eleme még a rendszernek a párhuzamos kártérítési igények kizárása (6:145. §), vagyis annak kimondása, hogy a jogosult a kártérítési igényét a kötelezettel szemben csak kontraktuális alapon érvényesítheti, deliktuális alapon nem.”²⁹

6:144. § *[A szerződésen kívül okozott károkért való felelősség szabályainak kiegészítő alkalmazása]*

(1) A károsult kármegelőzési, kárelhárítási és kárenyhítési kötelezettségére, továbbá a közös károkozók felelősségére a szerződésen kívül okozott károkért való felelősség szabályait kell alkalmazni.

²⁵ <http://ptk2013.hu/szakcikk/gardos-istvan-es-gardos-peter-a-vezeto-tisztsegviselok-felelossege-az-uj-polgari-torvenykonyvben/3679> (letöltés: 2014. szeptember 23.)

²⁶ Vékás Lajos: Parerga. Dolgozatok az új polgári törvénykönyv tervezetéhez. HVG-ORAC, Budapest, 2008., 217.o.

²⁷ <http://ptk2013.hu/szakcikk/gardos-istvan-es-gardos-peter-a-vezeto-tisztsegviselok-felelossege-az-uj-polgari-torvenykonyvben/3679> (letöltés: 2014. szeptember 23.)

²⁸ <http://www.jogiforum.hu/hirek/29160> (letöltés: 2014. szeptember 23.)

²⁹ Uo.

(2) A kár fogalmára és a kártérítés módjára - az e fejezetben nem szabályozott kérdésekben - a szerződésen kívül okozott károk megtérítésére vonatkozó szabályokat kell alkalmazni, azzal az eltéréssel, hogy a kártérítés méltányosságból való mérséklésének nincs helye.

6:145. § [Párhuzamos kártérítési igények kizárása]

A jogosult kártérítési igényét a kötelezettel szemben akkor is a szerződésszegéssel okozott károkért való felelősség szabályai szerint érvényesítheti, ha a kár a kötelezett szerződésen kívül okozott károkért való felelősségét is megalapozza.

2. A felelősség korlátozása, kizárása

E fejezet keretén belül fontos még említést tenni a felelősség korlátozásáról és kizárásáról, amire mind a régi, mint az új Ptk. lehetőséget adott, illetve ad. Az új kódex rugalmasabb ebben a tekintetben: lehetővé teszi a súlyosan gondatlan károkozás alóli felelősség korlátozását, kizárását is. Az új Ptk. mind a deliktuális felelősség körében (6:526. §), mind a kontraktuális felelősség esetén (6:152. §) azonosan szabályoz: *A szándékosan okozott, továbbá az emberi életet, testi épséget vagy egészséget megkárosító károkozásért való felelősséget korlátozó vagy kizáró szerződési kikötés semmis.* Ezen esetköröket kivéve azonban a felek érvényesen megállapodhatnak a felelősség korlátozásában, illetve kizárásában. Megtehetik ezt ráadásul úgy, hogy ezt vagyoni értéknek nem kell ellentételeznie. „A régi Ptk. a felelősségkorlátozás érvényességéhez megköveteli, hogy az ezzel járó hátrányt az ellenszolgáltatás megfelelő csökkentése vagy egyéb előny kiegyenlítse. E követelmény a gyakorlatban komoly bizonytalanságot okozott, mivel egyes jogviszonyokban jellemzően nem állapítható meg, hogy a számos szerződési feltétel által befolyásolt ellenszolgáltatást a felek a felelősségre tekintettel csökkentették-e, vagy tartalmaz-e a szerződés egyéb olyan előnyt, amelynek célja a felelősségkorlátozással járó hátrány kiegyenlítése.”³⁰ A pályázat szempontjából azért fontos ennek a jogintézménynek a kiemelése, hiszen ezeket a szabályokat a vezető tisztségviselő esetében is alkalmazni lehet. Vagyis: a vezető tisztségviselő felelőssége is korlátozható a szerződéses viszonyban. Erről bővebben a IV. fejezetben esik szó.

3. Egy speciális deliktuális felelősségi szabály: a vezető tisztségviselő károkozása harmadik személynek

Végül, a felelősségi szabályok bemutatása során ki kell térnünk egyetlen egy, rendkívül nagy vitákat kiváltó rendelkezésre, a Ptk. Hatodik könyvének 541. §-ára.

6:541. § [Felelősség a vezető tisztségviselő károkozásáért]

Ha a jogi személy vezető tisztségviselője e jogviszonyával összefüggésben harmadik személynek kárt okoz, a károsulttal szemben a vezető tisztségviselő a jogi személlyel egyetemlegesen felel.

Ez a rendelkezés, bár a társasági joghoz kapcsolódik, mégis a kötelmi jogi könyvben szerepel, mégpedig a deliktuális kárfelelősségi szabályok körében, a más által okozott kárért való felelősségre vonatkozó rendelkezések között. E fejezet keretén belül csak a rendszertani

³⁰ <http://ptk2013.hu/szakcikkek/gardos-istvan-es-gardos-peter-a-vezeto-tisztsegviselok-felelossege-az-uj-polgari-torvenykonyvben/3679> (letöltés: 2014. szeptember 23.)

elhelyezésre tekintettel nyert említést ez a rendelkezés, amelynek gyakorlati alkalmazásáról a vezető tisztségviselők felelőssége körében lesz részletesen szó.

IV. A vezető tisztségviselő felelősségéről

Első látásra szembetűnő változás a társasági jog kapcsán, hogy anyagi jogi szabályai a jogi személyekről szóló önálló könyvbe kerültek. A cégjogi és eljárási normákat továbbra is külön törvények tartalmazzák. Nagy port kavart a jogászok körében az egykori Gt. szabályainak Ptk.-ba való integrálása. „Ellenállásuk okaként elsősorban azt említették, miszerint a Gt. alapvetően kógens szabályozásra épül, míg a Ptk. diszpozitív szemléletű. (Bár a diszpozitivitás nem a Ptk. egészére, hanem alapvetően a szerződési jogra jellemző.) Hangsúlyozták továbbá, hogy a 2006-os Gt. alapvetően bevált, minek ezen változtatni. [...] Vékás Lajos szerint a társasági anyagi jognak a Polgári Törvénykönyvben van a helye, főleg a tartalmi összefüggések miatt. A társasági anyagi jog ugyanis kapcsolódik a polgári jog egyéb részeihez, mindenekelőtt a dologi joghoz, a kötelmi joghoz, és szoros kapcsolata van a családjoggal, valamint az öröklési joggal is.”³¹

A Ptk. Harmadik Könyve a jogi személyekre vonatkozó szabályokat tartalmazza. A szabályozás az általánostól a különös felé halad: a jogi személyek általános szabályait a gazdasági társaságok általános szabályai követik, ezután olvashatók az egyes jogi személyekre vonatkozó, különös szabályok. „A többszintű szabályozás rendszerében az általánostól a különös, a magas szintű absztrakciótól a specifikus felé halad a Harmadik könyv. A minden jogi személyre vonatkozó általános rendelkezéseket az egyes jogi személyekre vonatkozó szabályok egészítik ki. A jogi személyek egyik altípusát alkotó gazdasági társaságokat ugyanevvel a logikával szabályozta a jogalkotó, a közös rendelkezéseket az egyes társaságokra vonatkozó (kkt., bt., kft. és rt.) szabályok követik. Egy adott jogi személyre tehát kettő, a gazdasági társaságok esetén három absztrakciós szint vonatkozik. A többszintűség valóban komplex megközelítést igényel, vagyis a Harmadik könyvet és annak egyes címeit szabályozási egységként kell értelmezni és használni.”³² A Ptk. tehát kódexszerűen szabályoz, mindent egy helyen találunk, nem kell utaló szabályok és háttérjoganyag után keresgélni.

A másik nagy vita a könyv kógens-diszpozitív jellege körül volt. A törvény ugyanis a korábbi Gt.-vel ellentétben a diszpozitivitást teszi főszabállyá. Emellett érvel Kisfaludi András is: „A kógencia előnytelen megoldás a jogi személyek szabályozására, mert képtelenség a nagyon különböző jogi személyek (egyesületektől a részvénytársaságokig) életében előforduló rengetegféle szituációt törvényhellyel lefedni és a kódex szintjén eldönteni, hogy az adott helyzetre vonatkozó kötelező szabálytól lehetséges-e az eltérés. A diszpozitivitás adta nagyobb mozgástér, még ha bizonytalanabb, kevésbé előre látható megoldásokat is eredményez, kedvezőbb a jogi személyek számára, mint a kiszámítható, de rugalmatlan kógencia. Fontos látni azt is, hogy az új Ptk. sem biztosít korlátlan szabadságot a jogi személyt alapítóknak. Ezentúl sem hozható létre akármilyen jogi személy (marad ugyanis a típuskényszer) és ezentúl sem alakíthatóak ki akármilyen szervezeti-működési szabályok. A hitelezők, a kisebbségi tagok és a munkavállalók érdekeit nyilvánvalóan sértő eltérést generálklauzula és az adott intézményeknél található külön rendelkezések tiltják, a kógencia tehát ezen védendő érdekek esetében jelen lesz az új Ptk. Harmadik könyvében is.”³³ A diszpozitivitás előnye tehát az, hogy a kötelező, kógens szabályok alóli kivételek iránti igény nehezen térképezhető fel és fedhető le teljes körűen. Tény, hogy a jogalkalmazóknak több

³¹ <http://www.ugyvedvilag.hu/rovatok/szakma/hogy-kerul-a-csizma-az-asztalra-avagy-a-tarsasagi-jog-a-ptk-ba> (letöltés: 2014. szeptember 23.)

³² <http://arsboni.hu/alaptalanul-riogat-a-sajto-nem-lesz-kaosz-a-tarsasagi-jogban.html> (letöltés: 2014. szeptember 23.)

³³ Uo.

munkájuk lesz a diszpozitív szabályok alkalmazása mellett, például egy társasági szerződés elkészítésekor: „Egyébként úgy gondolom, hogy ezen a területen attól lesz szép a jogalkalmazói munka, hogy az új Ptk. eltérést engedő szabályozása lehetővé teszi, hogy felértékelődjön a jogászai munka: a bírósági és az ügyvédi is. Persze, az kétségtelen, hogy több munkát igényel majd, de éppen ettől szép, nem?” (Kisfaludi)³⁴

Vannak azonban olyanok is, akik kritikával illetik a diszpozitív szabályokat. Sárközy Tamás például kvázi diszpozitivitásról beszél. „Volt már szó a 3:4. §-ról, amely főszabályként nem csak a tagok egymás közti és a társasággal szembeni belső viszonyaiban, hanem a társaság (egyébként valamennyi jogi személy) szervezeti és működési viszonyai tekintetében is lehetővé teszi a törvénytől való eltérést, függetlenül attól, hogy a törvény változatlanul kötelező módon van megfogalmazva.”³⁵ Véleménye szerint ez nem jelent valódi diszpozitivitást, és jogbizonytalansághoz vezet majd. „Diszpozitivitásról akkor van szó, ha egy szerződésben a felek közösen eltérnek a jogszabály rendelkezéseitől, viszont csak a kkt., a bt. és a kft. szerződéses alapú jogi személy. Itt másról van szó. A jogi személyek általános szabályai között szerepel egy olyan szabály, mely szerint minden jogi személynél – tehát pl. az alapítványnál is, ahol diszpozitivitásról eleve nem lehet szó, mert az alapító egyedül van – mód van arra, hogy az alapítók eltérjenek a Ptk.-tól a felek egymás közötti viszonyában, de szervezeti és működési kérdésekben is. Ez egy unikum, ilyen megoldás eddig még nem volt a világon. Látszólag igen nagyvonalú, mert magasra emeli a magánfelek autonómiáját. A kérdés csak az, hogy melyek a kötelezően betartandó szabályok.”³⁶

1. A vezető tisztségviselő társasággal szembeni felelőssége

A kontraktuális felelősség előző fejezetben kifejtett szabályait a vezető tisztségviselő **társasággal szembeni** felelőssége körében kell alkalmazni. Ez számos kérdést vet fel. Milyen szerződést szeg meg a vezető tisztségviselő? Hogyan alkalmazható esetében az előreláthatósági klauzula? Milyen hatással van erre egy esetleges szerződésmódosítás, vagy olyan tipikus társasági jogi jogintézmények, mint a beszámoló és a felmentvény?

3:24. § [A vezető tisztségviselő felelőssége]

A vezető tisztségviselő az ügyvezetési tevékenysége során a jogi személynek okozott károkért a szerződésszegéssel okozott kárért való felelősség szabályai szerint felel a jogi személlyel szemben.

„Az ügyvezetési tevékenység definiált fogalom, alapvetően döntéshozatali tevékenység, melyek a jogi személy irányítása körébe tartoznak és nem esnek a jogi személy legfőbb szervének döntési hatáskörébe.”³⁷

³⁴ <http://www.ugyvedvilag.hu/rovatok/szakma/hogy-kerul-a-csizma-az-asztalra-avagy-a-tarsasagi-jog-a-ptk-ba> (letöltés 2014. szeptember 23.)

³⁵ Sárközy Tamás: Folytonosság és változás a társasági jogban. In: „Megújulás a jogi személyek szabályozásában” – tanulmányok az új Ptk. köréből (szerk.: Miskolczi Bodnár Péter – Grad Gyenge Anikó) (i.m.) 17.o.

³⁶ <http://ptk2013.hu/interjuk/a-jogi-szemelyek-szabalyozasa-az-uj-ptk-ban-interju-sarkozy-tamas-professzorral/912> (letöltés: 2014. szeptember 23.)

³⁷ <http://www.jogiforum.hu/hirek/31575> (letöltés: 2014. szeptember 25.)

1.

A vezető tisztségviselő tehát a szerződésszegéssel okozott, új felelősségi szabályok alapján felel, ha a társaságnak okoz kárt. Ez alól szigorú a kimentési lehetőség (ld. előző fejezet). „A mentesülés első feltétele, hogy a szerződésszegést okozó körülmény a vezető ellenőrzési körén kívül merüljön fel. Az ellenőrzési kör a Ptk.-ban új fogalom, és azt az Új Ptk. nem is definiálja. A klasszikus vis maior esetek (árvíz, tűz stb.) mellett ebbe a körbe tartoznak a szerződésszegő fél által nem befolyásolható külső körülmények, mint például a teljesítést megakadályozó állami intézkedések (pl. importtilalom), radikális piaci változások és a kivételesen súlyos üzemzavarok. Vezető tisztségviselő esetén ilyen körülmény lehet pl. baleset, betegség, ha annak bekövetkezése általa nem volt befolyásolható, megelőzhető.”³⁸ „A mentesülés első összetevőjét (ellenőrzési körén kívül eső körülmény) vizsgálva elmondható, hogy az ellenőrzési kör alatt a jogi személynél ellátandó ügyvezetési tevékenység értendő, melybe irányítási feladatok tartoznak. Kisebb társaságnál kisebb döntés is az irányítás körébe tartozhat, nagyobb cégnél viszont a kisebb döntések nem tartoznak a vezető ellenőrzési körébe.”³⁹

„A kártérítési felelősség alóli mentesülés második, az Új Ptk. vezetői felelősséggel kapcsolatos jogirodalmában talán a legtöbbször elemzett feltétele, hogy a szerződésszegést a szerződéskötés időpontjában előre nem látható körülmény okozza. A szerződésszegésért való felelősség megújult rendszere azon alapul, hogy szerződéskötéskor kell gondosan figyelembe venni a vállalt kötelezettség teljesítésének feltételeit és megszegésének következményeit, ekkor árazhatóak be a szerződésből fakadó kockázatok. Ebből következően a vezető tisztségviselő felelőssége is az általa a szerződéskötéskor ismerhető, illetve előre látható körülményeken alapul. Így csak azok a körülmények szolgálhatnak a felelősség alóli kimentés alapjául, amelyekről a vezető tisztségviselő a szerződéskötéskor nem tudott. Ez a szabály azt a követelményt támasztja a kimentést megkísérlő vezető tisztségviselő számára, hogy azt igazolja, a vezetői tisztség elvállalásakor nem állt fenn az ok és nem is volt előrelátható ennek az oknak a bekövetkezése. Nem a társaság jövőbeni helyzete, nem a megoldandó feladatok és nem is a kár, hanem kizárólag annak az oknak a tekintetében kell az előre nem láthatóság követelményének teljesülnie, amely miatt a vezető tisztségviselő nem tudott szerződésszerűen eljárni.

A felelősség alóli kimentéshez végül az is szükséges, hogy a szerződésszegéshez vezető ok felmerülésekor a vezető tisztségviselő tegyen meg mindent, ami az adott helyzetben általában elvárható, annak érdekében, hogy a károkozáshoz vezető körülményt elkerülje, vagy a szerződésszegés következtében keletkező kárt elhárítsa, például akadályoztatása esetére biztosítsa a megfelelő helyettesítését.”⁴⁰

2.

Látszólag – bár szigorodtak a szabályok – egyszerűnek tűnhet a három konjunktív feltétel bizonyítása. Ám a szerződésszegéssel okozott kárfelelősségi szabályokra való utalás sok kérdést vet fel.

³⁸ <http://ptk2013.hu/szakcikk/gardos-istvan-es-gardos-peter-a-vezeto-tisztsegviselok-felelossege-az-uj-polgari-torvenykonyvben/3679> (letöltés: 2014. szeptember 23.)

³⁹ <http://www.jogiforum.hu/hirek/31575> (letöltés: 2014. szeptember 25.)

⁴⁰ <http://ptk2013.hu/szakcikk/gardos-istvan-es-gardos-peter-a-vezeto-tisztsegviselok-felelossege-az-uj-polgari-torvenykonyvben/3679> (letöltés: 2014. szeptember 23.)

Először is: milyen szerződést szeg meg a vezető tisztségviselő? A vezető tisztségviselő és a jogi személy két szálon kapcsolódik egymáshoz: (1) van közöttük egy társasági jogi kapcsolat, amely alapján a vezető tisztségviselő a jogi személy „kinyújtott keze”, az, aki a kívüljár számára megjeleníti a társaságot, belső viszonyukban döntési jogköre, külső viszonylatban pedig törvényes képviselői jogköre van. A tisztsége létrejöhét a létesítő okiratban, a legfőbb szerv kijelölése alapján a társaság alakulásakor, illetve a már működő társaság esetén a legfőbb szerv választása nyomán. Van egy másik, (2) polgári jogi vagy munkajogi kapcsolat is a vezető tisztségviselő és a jogi személy között. A feladat ellátására megbízási szerződés vagy munkaszerződés keretén belül kerül sor.⁴¹ A szerződésszegést e két száal kapcsán vizsgálhatjuk.

- (1) A társasági szerződés tartalmaz rendelkezéseket a vezető tisztségviselő feladataira, felelősségére vonatkozóan, de vajon megszegheti-e ezt? Ha nem a jogszabályoknak, a társasági szerződésnek, a legfőbb szerv határozatainak megfelelően jár el, akkor ennek szabályaiba ütközik a magatartása? Részes-e egyáltalán a vezető tisztségviselő a társasági szerződésnek? Igen, lehet, hogy tagként aláírja, akkor azonban tagként is szegi meg annak rendelkezéseit, és nem vezető tisztségviselőként.
- (2) Viszont az is könnyen előfordulhat, hogy a vezető tisztségviselő nem tagja a jogi személynek, feladatát megbízási vagy munkaszerződés alapján látja el és más módon nem is kapcsolódik a társasághoz. Ebben az esetben végképp értelmezhetetlen a társasági szerződés megszegése, így marad a megbízási vagy munkaszerződésé.

3.

A felvetett kérdéseket talán nem is fontos megválaszolni. Az, hogy melyik szerződést tekintjük irányadónak, inkább annak szempontjából van jelentősége, hogy mely szerződés megkötésének időpontjához kapcsoljuk az előreláthatósági klauzulát. Mikor kell tehát a vezető tisztségviselőnek előre látnia a szerződésszegéshez vezető körülményt? „Amennyiben ezt úgy kell értelmezni, hogy annak a jogviszonynak a megkötésekor, ami a jogi személy és a vezető tisztségviselő között létrejött, akkor könnyen belátható, hogy az előreláthatóságot szinte soha sem lehetne bizonyítani. A vezető tisztségviselői pozíció ellátására irányuló jogviszony létrejöttékor – amikor a vezető tisztségviselő még meg sem kezdte a tevékenységét – képtelenség előre látni, hogy a vezető tisztségviselő későbbi döntései során milyen károk keletkezhetnek. Ezen értelmezés mellett a vezető tisztségviselő szinte mindig ki tudná menteni magát a kártérítési felelősség alól.”⁴² Irreális tehát elvárni egy vezető tisztségviselőtől azt, hogy a jogviszonya létrejöttékor előre lásjon jövőben bekövetkező károkat, úgy, hogy társasága talán még nem is áll szerződéses viszonyban a másik vállalattal, vagy úgy, hogy utóbbi még nem is létezik. Ha az előreláthatóságot rugalmasan értelmezzük, akkor elegendő annyit elvárni tőle, hogy tudja: a szerződésszegés jogkövetkezménye lehet kártérítés.⁴³ Kisfaludi András is azonos véleményt fogalmaz meg: „[...] nem is a konkrét jogügyletet kell előre látni a vezetői tisztség elfogadásakor, hanem a lehetőségét annak, hogy a társaságot kár érheti bizonyos ügyletkötések során.”⁴⁴

Különösen nehéz az előreláthatóság megítélése tartós jogviszonyok esetén, egy hosszabb ideig fennálló szerződéses kapcsolatban. „Természetesen a szerződéskötés, a károkozó magatartás és a kár bekövetkezése közötti időkülönbség növekedésével együtt bővül azoknak

⁴¹ Lásd: 3:112. § (1) bekezdés

⁴² Bodzási Balázs (i.m.) 220.o.

⁴³ <http://ptk2013.hu/szaccikk/gardos-istvan-es-gardos-peter-a-vezeto-tisztsegviselok-felelossege-az-uj-polgari-torvenykonyvben/3679> (letöltés: 2014. szeptember 23.)

⁴⁴ <http://www.jogiforum.hu/hirek/31575> (letöltés: 2014. szeptember 25.)

a károknak a köre, amelyeket a károkozó a szerződéskötés időpontjában nem láthatott előre. Ez a körülmény tartós jogviszonyok esetén várhatóan problémát fog okozni, hiszen az idő múlásával a fél egyre több olyan lehetséges kárt láthat előre, amelyet a szerződéskötéskor még nem láthatott. E problémák jelentkeznek vezető tisztségviselői jogviszony esetén is, hiszen e jogviszonyok jellemzően több éven át állnak fenn. Ilyen esetekben felmerül az a kérdés, hogy a vezető tisztségviselő kinevezésének elfogadásakor előre láthatta-e a több évvel később, esetleg lényegesen megváltozott körülmények között bekövetkező kárt.⁴⁵ Mikor kell előre látnia a vezető tisztségviselőnek a szerződésszegéshez vezető körülményt öt, tíz, tizenöt év múltán? „Úgy gondoljuk, hogy tartós jogviszonyok esetén az előreláthatóságnak ez a tágabb értelmezése a helyénvaló, ez teszi lehetővé azt, hogy a vezető tisztségviselő csak olyan károk megtérítése alól mentesüljön, amelyeket tényleg nem lehetett előre látni.”⁴⁶ Tehát az előreláthatóságot ebben az esetben is rugalmasan kell kezelni.

Hogyan érinti az előreláthatóságot egy esetleges szerződésmódosítás? „Újrakezdődik-e” az előreláthatóság számítása? „A vezető tisztségviselői jogviszony a tisztség elfogadásával jön létre. Kérdés azonban, hogy valóban ez-e az az időpont, amikor a jövőben bekövetkező károkat előre kell látni. Úgy gondoljuk, több szempont alapján is lehet amellet érvelni, hogy ebből a szempontból nem a jogviszony létrejöttének időpontja, hanem ennél későbbi időpont az irányadó. Egyrészt viszonylag gyakran előfordul, hogy a vezető tisztségviselői jogviszony alatt – akár a vezető tisztségviselő, akár a társaság kezdeményezésére – sor kerül a szerződés módosítására, így különösen a díjazás változtatására. Minden egyes szerződésmódosítás a szerződés megújításának tekinthető, amely alkalom arra, hogy a vezető tisztségviselő felmérje a tisztség ellátásával kapcsolatos kockázatait, és ezeket érvényesítse a szerződés új feltételeinek meghatározása során. [...] Nem hagyható figyelmen kívül továbbá, hogy a vezető tisztségviselő – többek között éppen a kártérítési felelősség beálltanak elkerülése érdekében – lényegében bármikor lemondhat vezetői tisztségéről, felmondhatja a szerződését. Kicsit kiélezve az eddig mondottakat, úgy is fogalmazhatunk, hogy a vezető tisztségviselő – akinek alapvető feladata a társaság helyzete alakulásának nyomon követése, aki tisztségénél fogva a legtöbb információval kell, hogy rendelkezzen a társaság helyzetének alakulásáról – minden nap, amikor nem mond fel vagy nem kezdeményez szerződésmódosítást, ismételten elfogadja tisztségét, változatlan feltételekkel megújítja a társasággal kötött szerződését. Ezek az érvek megalapozhatják azt, hogy az előreláthatóságot nem a jogviszony létesítésének időpontjában, hanem későbbi időpontban kell vizsgálni, sőt akár odáig is elvezethetnek, amit Kisfaludi András – a szerződésszegést okozó körülmény előreláthatósága kapcsán – vetett fel, hogy e szabályt a gyakorlatban úgy fogják értelmezni, hogy az előreláthatóságot nem a szerződéskötés, hanem a szerződésszegés időpontjában fogják vizsgálni.”⁴⁷

4.

Külön jelentősége lehet a felmentvénynek (3:117. §) és a beszámolóknak (3:80. § b).

A felmentvény a társaság részéről egy jogérvényesítésről lemondó nyilatkozat, megadásáról a vezető tisztségviselő kérésére a társaság legfőbb szerve dönthet, az új Ptk. szabályai szerint már nem csupán a beszámolóval egyidejűleg, hanem az azok közötti időszakban is. Ennek célja, hogy az ügyvezetési tevékenységet megfelelőnek minősíti, így a társaság a vezető tisztségviselővel szemben már csak nagyon szűk körben tud kártérítési igényt érvényesíteni. A felmentvény tehát továbbra is csak a társaság és a vezető tisztségviselő viszonyában jelenik

⁴⁵ <http://www.jogiforum.hu/hirek/31575> (letöltés: 2014. szeptember 25.)

⁴⁶ <http://ptk2013.hu/szakcikk/gardos-istvan-es-gardos-peter-a-vezeto-tisztsegviselok-felelossege-az-uj-polgari-torvenykonyvben/3679> (letöltés: 2014. szeptember 23.)

⁴⁷ Uo.

meg, harmadik személyekkel szemben nem mentesít a felelősség alól.⁴⁸ „A felmentvény esetén a társaság a vezető tisztségviselővel szemben kártérítési igénnyel már csak akkor léphet fel, ha bizonyítani tudja, hogy a felmentvény megadásának alapjául szolgáló tények vagy adatok valótlanok vagy hiányosak voltak.”⁴⁹ „Hasonló alkalmat jelentenek a legalább évente egyszer sorra kerülő beszámolók is. Ezek során a vezető tisztségviselőnek kötelessége is a társaságot fenyegető különleges működési, piaci, szabályozói stb. kockázatok bemutatása.”⁵⁰

Az előreláthatóság tehát számos problémát vet fel, amelyre várhatóan a bírói gyakorlat fog választ találni. Kérdés, hogy ha a vezető tisztségviselő felelősségének megállapításakor az előreláthatóság a szerződéskötést követő későbbi időponthoz fog kapcsolódni, mennyiben lehet majd sikeresen alkalmazni a kontraktuális felelősség szabályait.

5.

Az előző fejezetben a felelősségi szabályok általános bemutatása körében szó esett a felelősség korlátozásáról és kizárásáról, amelyre az új Ptk. is lehetőséget ad, ráadásul rugalmasabb módon. Utaltam arra, hogy ezt a vezető tisztségviselő esetében is alkalmazni lehet. Tehát azok a híresztelések, miszerint a vezető tisztségviselők felelősség drasztikusan nőtt⁵¹, már ezen a ponton vitathatók. A felek számára adott egy törvényi lehetőség, amely konkrét viszonyukban megengedi a felelősség korlátozását. „Ezért nem valós az az értelmezés, hogy a törvény a vezető tisztségviselők felelősségét növelte, hanem pontosan az ellentéte történt, a vezető tisztségviselő felelősségét kiszámíthatóbbá tette, mivel pontosan szabályozza és a szerződéses viszonyban korlátozhatóvá, sőt kizárhatóvá tette.”⁵²

A gyakorlatban azonban problémát vethet fel, hogy mely szerződés tartalmaként jelenjen meg a felelősségkorlátozás. Eszünkbe juthat a társasági szerződés, a megbízás, a munkaszerződés vagy akár a felek közötti külön, erről szóló megállapodás.

Alapvetően a társasági szerződés az, amely a vezető tisztségviselő jogairól és kötelezettségeiről, így feladatairól és felelősségéről rendelkezéseket tartalmaz, tehát a felelősség korlátozására akár itt is sor kerülhetne. Ám ez nem célszerű: a társasági szerződésben megfogalmazott felelősségkorlátozás általánosan, minden, időben egymás mellett vagy után előforduló vezető tisztségviselőre kihatna. A vezető tisztségviselő pozíciója azonban bizalmi kérdés. Szerencsésebb tehát az adott személlyel kötött konkrét szerződésben korlátozni a felelősséget. A feladat ellátására megbízási szerződés vagy munkaszerződés keretén belül kerül sor.⁵³ Ebben a szerződésben már konkrétan, az adott vezető tisztségviselő vonatkozásában lehet szabályozni a felelősség kérdését. Így elkerülhető az is, hogy a társasági szerződés módosítására kerüljön sor.

⁴⁸ <http://ptk2013.hu/szakcikkek/megujulo-ptk-a-gazdasagban/2842>

⁴⁹ <http://www.ugyvedvilag.hu/rovatok/szakma/szigorodott-a-vezeto-tisztsegviselok-felelossege#> (letöltés: 2014. szeptember 25.)

⁵⁰ <http://ptk2013.hu/szakcikkek/gardos-istvan-es-gardos-peter-a-vezeto-tisztsegviselok-felelossege-az-uj-polgari-torvenykonyvben/3679> (letöltés: 2014. szeptember 23.)

⁵¹ http://adozasrolerthetoen.blog.hu/2014/06/27/siklos_marta_dr_szecskay_andras_a_vezeto_tisztsegviseloi_felelossege_ara (letöltés: 2014. szeptember 23.)

⁵² Csehi Zoltán: A kereskedelmi (gazdasági) társaságok szabályozásának megújulásáról az új Polgári Törvénykönyvben. In: „Megújulás a jogi személyek szabályozásában” – tanulmányok az új Ptk. köréből (szerk.: Miskolczi Bodnár Péter – Grad Gyenge Anikó) Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kara. Budapest, 2014., 33.o.

⁵³ Lásd: 3:112. § (1) bekezdés

6.

A Ptk. 3:112. § (1) bekezdése alapján a társaság ügyvezetését a vezető tisztségviselő – a társasággal kötött megállapodása szerint – megbízási jogviszonyban vagy munkaviszonyban láthatja el. E fejezet utolsó, 6. pontjában említést kell tenni a vezető tisztségviselő felelősségének megítéléséről a munkajogi szabályok és a polgári jogi szabályok tükrében, hiszen a munkaviszony említésekor az Mt.⁵⁴ felelősségi szabályai is felmerülnek. Ha a vezető tisztségviselő a társaság munkavállalója is egyben, akkor felelősségére az Mt. vagy a Ptk. szabályait kell-e alkalmazni? „A munkaviszony keretében foglalkoztatott személyt, akit a gazdasági társaság első számú vezetőnek minősített, vezető állású munkavállalónak kell tekinteni.”⁵⁵ Álláspontom szerint a felelősség szempontjából lényegtelen, hogy a vezető tisztségviselő milyen jogviszonyban látja el a feladatát. „A vezető tisztségviselő felelőssége nem a jogviszonya jellegétől függ.”⁵⁶ A Ptk. és az Mt. a lex generalis és lex specialis viszonyában áll egymással, ha szabályozási tárgyukat vizsgáljuk. Am a vezető tisztségviselő felelőssége tekintetében nem az a fontos, hogy ő munkaviszonyban áll, vezető állású munkavállalónak minősül, és felelősségére az Mt. szabályait kell alkalmazni, hanem az, hogy ő a gazdasági társaság vezető tisztségviselője. Hiszen munkavállalója több is lehet a társaságnak, azonban a vezető tisztségviselő ehhez képest egy még speciálisabb pozíció. Így esetében a Ptk. a lex specialis az Mt.-hez képest. Ezt az álláspontot képviseli Sárközy Tamás is.⁵⁷ Ezt az érvelést támasztja alá az is, hogy indokolatlan lenne, ha az egyes vezető tisztségviselők felelősségét jogviszonyuk jellege alapján különbözőképpen kellene megítélni, vagyis egyszer az Mt., máskor pedig a Ptk. szabályai alapján. A vezető tisztségviselő felelősségét nem lehet differenciáltan kezelni. Erre egy ítéletábrai határozat is rámutat: „A Gt. 29.§ (1) bekezdése szerint a vezető tisztségviselők a gazdasági társaság ügyvezetését az ilyen tisztséget betöltő személyektől elvárható fokozott gondossággal, a gazdasági társaság érdekeinek elsődlegessége alapján kötelesek ellátni. A vezető tisztséget betöltő személyek kártérítési felelőssége az átlagosnál szigorúbb. Az ilyen tisztséget betöltő személyektől általában elvárható gondossággal kötelesek eljárni és a kötelezettségeik megszegésével a gazdasági társaságnak okozott kárért a polgári jog általános szabályai szerint felelősek akkor is, ha a gazdasági társaságban munkaviszonyban állnak.”⁵⁸

2. A vezető tisztségviselő harmadik személlyel szembeni felelőssége

A deliktuális felelősség szabályai, pontosabban egy, a kötelmi jogi könyvben elhelyezett, látszólag a társasági joghoz kapcsolódó szabály (6:541. §) a vezető tisztségviselő **harmadik személlyel szembeni** felelőssége körében kerül alkalmazásra. Arra, hogy milyen értelmezési problémákat vetett fel a sajtó és a jogászok körében e szabály megfogalmazása és rendszertani elhelyezése, a következőkben igyekezek választ találni.

A leghevesebb viták keresztüztüében kétségtelenül az új Ptk. 6:541. § állt.

6:541. § [Felelősség a vezető tisztségviselő károkozásáért]

⁵⁴ 2012. évi I. törvény a Munka Törvénykönyvéről

⁵⁵ Homicskó Árpád Olivér: Az új Polgári Törvénykönyv vezető tisztségviselőkre vonatkozó egyes rendelkezései a munka törvénykönyve tükrében. In: HR & Munkajog, 2014. április, 5. évfolyam, 4. szám, 12.o.

⁵⁶ Fézer – Károlyi – Petkó – Törő: Jogi személyek a gazdasági forgalomban. ISBN: 978-963-08-9106-6, Felelős kiadó: Fézer Tamás, Debrecen, 2014., 58.o.

⁵⁷ Sárközy Tamás: Fordulat a magyar kártérítési jogban. In: Magyar Jog, 2013/9. szám, 540.o.

⁵⁸ 2005. 127. In: Ítéletábrai Határozatok, HVG-ORAC., 2. évfolyam 3. szám, 68-69.o.

Ha a jogi személy vezető tisztségviselője e jogviszonyával összefüggésben harmadik személynek kárt okoz, a károsulttal szemben a vezető tisztségviselő a jogi személlyel egyetemlegesen felel.

A vezető tisztségviselő felelősségének drasztikus növekedéséről szóló állításokat talán az okozta, hogy a Gt.-beli⁵⁹ szabály a társaság felelősségét mondja, és nem említette a vezető tisztségviselő egyetemleges felelősségét.

Gt. 30. § (1) *A társaság felelős azért a kárért, amelyet vezető tisztségviselője e jogkörében eljárva harmadik személynek okozott.*

Ennek kapcsán a sajtóban a vezető tisztségviselők könnyű perelhetőségéről, eltúlzott felelősségéről jelentek meg cikkek, továbbá arról, hogy a jövőben kevesen fogják vállalni ezt a pozíciót, vagy ha mégis, akkor csak egy megfelelő felelősségbiztosítással a kezükben.⁶⁰

Ha a két szabályt egymás mellett vizsgáljuk, látható, hogy azok elemeikben megegyeznek: (1) a vezető tisztségviselő e minőségében eljárva, (2) harmadik személynek okoz kárt, a változás látszólag csak a felelős személy tekintetében van, de a rendelkezés helyes értelmezése és rendszertani elhelyezése logikusan magyarázza azt, hogy tévedés a felelősség eltúlzásáról beszélni.

- (1) „*A jogi személy vezető tisztségviselője e jogviszonyával összefüggésben*”, vagyis vezető tisztségviselői minőségében, tehát a társaság érdekében eljárva okoz kárt: „A rendelkezés könnyen azt a képzetet kelti, hogy minden károkozásért felel ilyenkor a tisztségviselő, ám a felelősség megállapításához az szükséges, hogy a vezetői jogviszonyával összefüggésben - szerződésen kívül - okozzon kárt harmadik személynek.”⁶¹ Először is, mit jelent az, hogy vezető tisztségviselői minőségben?

„Ezek az esetek olyan tényállásokat ölelnek át, amikor a károkozó személy nem a saját érdekkörében, hanem egy másik személy érdekében eljárva okozza a kárt harmadik személynek.”⁶² Tehát például a társaság tulajdonát képező autóval balesetet okoz, ahol kár is keletkezik, vagy egy üzleti tárgyaláson megrongálja a tárgyalópartner irodabútorait, de a legszemléletesebb példát Vékás professzor fogalmazta meg: „Ilyen például, ha az ügyvezető elmegy tárgyalni valahova és hirtelen leveri az akváriumot, de található sokkal drasztikusabb és komikusabb eset is. Például elmegy a vezető tisztségviselő, mint vezető tisztségviselő egy másik céghez tárgyalni és ellopja a kakukkos órát.”⁶³

A vezető tisztségviselő ezekben az esetekben a társaságot képviseli, az ő érdekében jár el, ha üzleti tárgyaláson vesz részt, ha a társaság ügyeit intézendő a céges autóval közlekedik. Ez az indoka annak, hogy ezt a felelősségi szabályt nem a jogi személyről szóló Harmadik könyvben, hanem a deliktuális felelősségi szabályok körében, ráadásul a más személy károkozásáért való felelősség körében találjuk (LXIX. fejezet).

A másik fontos következtetés az, hogy ebben az esetben nincs szerződéses kapcsolat a társaság és a harmadik (károsult) személy között. Tehát a károkozás nem szerződészegésből, nem a vezető tisztségviselő rossz üzleti döntéséből fakad. „[...]”

⁵⁹ 2006. évi IV. törvény a gazdasági társaságokról

⁶⁰ <http://ado.hu/rovatok/cegvilag/valtozatlan-a-vezeto-tisztsegviselok-felelossege> (letöltés: 2014. szeptember 26.) és http://arsboni.blog.hu/2014/02/24/vekas_lajos_az_uj_ptk_jelentosege (letöltés: 2014. szeptember 26.)

⁶¹ <http://www.jogiforum.hu/hirek/31575> (letöltés: 2014. szeptember 28.)

⁶² Csehi Zoltán: (i.m.) 29.o.

⁶³ <http://www.jogiforum.hu/hirek/31575> (letöltés: 2014. szeptember 28.)

sajnálatos, hogy még jogvégzett emberek is félrevezető magyarázatot adnak erre a kitételre. A vezető tisztségviselőnek nem kell attól félnie, hogy a cég által kötött szerződés miatt ért kárért neki kell felelnie. Mivel a cég jogi személy, ezért maximum belső viszonylatban vonhatja felelősségre a cégvezetőt. Ennek - Vékás érvelése szerint - már magából a szabályt előíró paragrafus törvényen belüli elhelyezkedéséből ki kellene derülnie, a 6:541.§ ugyanis a szerződésen kívüli károkozást tárgyaló részben található. A szabály tehát arra az esetre vonatkozik, ha a vezető tisztségviselő harmadik személynek úgy okoz kárt, hogy erre a vezető tisztségviselői helyzete adott alkalmat [...]"⁶⁴

- (2) „A károsulttal szemben a vezető tisztségviselő a jogi személlyel egyetemlegesen felel.” Ebből a megfogalmazásból úgy tűnhet, hogy a társaság károkozása esetén a jogi személy mellett felel egyetemlegesen a vezető tisztségviselő, tehát a jogalkotó a társaság mellé helyezi a vezető tisztségviselőt. Pedig az 1. pontban kifejtettekből egyértelműen kiderül, hogy éppen ennek fordítottjáról van szó: a kárt a vezető tisztségviselő okozza, és mellette felel egyetemlegesen a társaság, mégpedig a károsult érdekében a követelés kielégítésének megerősítése végett. „Kérdésként veti fel az 541. § vonatkozásában, hogy most a jogi személy felelősségét állapítja meg a Ptk. a vezető tisztségviselő szerződésen kívüli károkozásáért vagy fordítva. A szöveg úgy szól, hogy ha a vezető tisztségviselő e minőségével összefüggésben kárt okoz. Tehát evidens, hogy nem a jogi személy okozza a kárt, hanem a vezető tisztségviselő. (Vékás)”⁶⁵

A károkozó magatartást a vezető tisztségviselő fejt ki, de mivel a társaság érdekében teszi, ezért felelnek egyetemlegesen. „[...] a kártérítési felelősség feltételeit a károkozó személy magatartása kapcsán kell vizsgálni, csak mivel más érdekkörében jár el, ezért mondják azt a szabályok, hogy jöllehet személy szerint ő okozta a kárt, és ő tartozna felelősséggel, de mivel más érdekében, más ügyében járt el, a kárért felelős személy ez a másik fél legyen, vagy legalábbis annak a félnek a kártérítési felelőssége is megállapítható legyen, akinek az érdekében, ügyében történt a károkozó magatartása. Ugyanazt az emberi magatartást, amely magatartásnak a kártérítés feltételeit ki kell merítenie, két személynek is betudjuk, értelemszerűen annak, aki magát ezt a magatartást elkövette, és a károsult érdekében azét a személyét is, aki nem járt el, de akinek az ügyében, érdekében történt a károkozó magatartás.”⁶⁶

Szerencsésebb lenne talán úgy fogalmazni, hogy a károsulttal szemben a vezető tisztségviselő és a jogi személy egyetemlegesen felelnek. Ez jobban hangsúlyozná a norma tartalmát. A helyes értelmezésből és a rendszertani elhelyezésből azonban még e megfogalmazás mellett is egyértelműen kitűnik: nem a vezető tisztségviselő felel egyetemlegesen a társaság által okozott kárért, hanem fordítva. A „kakukkos óra” példáján keresztül megvilágítva: ha a vezető tisztségviselő ellopta az órát, miért ne feleljen ő? Miért felel mellette a társaság is egyetemlegesen? Azért, mint a más által okozott kárért való felelősség többi esetében is: a jogalkotó így biztosít nagyobb megtérülési potenciált a károsultnak. És persze azért is, hogy a társaság máskor jobban gondolja meg, hogy kit alkalmaz ebben a pozícióban. Hiszen mégiscsak olyan vezető tisztségviselővel szerződött, aki az üzleti tárgyaláson kakukkos órát lop.⁶⁷

⁶⁴ http://arsboni.blog.hu/2014/02/24/vekas_lajos_az_uj_ptk_jelentosege (letöltés: 2014. szeptember 28.)

⁶⁵ Uo.

⁶⁶ Csehi Zoltán (i.m.) 29-30.o.

⁶⁷ <http://ado.hu/rovatok/cegvilag/valtozatlan-a-vezeto-tisztsegviselok-felelossege> (letöltés: 2014. szeptember 28.)

V. Záró gondolatok

Az új Ptk. hatálybalépése óta a pályázat megírásakor mindössze fél év telt el. A hatalmas szabályanyagban bekövetkezett változások még nem vertek gyökeret a gyakorlatban. A pályázat célja a társasági jogi vonatkozású, azon belül is a vezető tisztségviselők felelősségével kapcsolatos szabályok bemutatása volt. Ennek során kitérőt kellett tenni a szerződésen kívüli és a szerződésszegéssel okozott károkért való felelősség megváltozott szabályaihoz, amelyeket most már elvi alapon választ szét a jogalkotó, és nem teremt egységet köztük, mint tette azt az 1959-es Ptk. 318. §-ával, mint „hídszabállyal”. A kitérőre azért volt szükség, mert a vezető tisztségviselő társasággal szembeni felelősségére – mivel e két személy között szerződéses kapcsolat áll fenn – a kontraktuális felelősségi szabályokat rendeli alkalmazni a jogalkotó. Hogy a három konjunktív feltétel bizonyítása miként teszi sikeressé a felelősség alóli mentesülést, és hogy az ilyen ügyekben a jövőben születő ítéletek milyen hatással lesznek a társaságok által a vezető tisztségviselőkkel szemben indított perek gyakoriságára, azt a jövőbeni bírói gyakorlat fogja megmutatni.

A pályázat másik sarkalatos pontja az a sokat vitatott deliktuális felelősségi szabály, amely bár a Ptk. kötelmi jogi, Hatodik könyvében található, a vezető tisztségviselők harmadik személyekkel szembeni felelősségére tartalmaz rendelkezést. Az álláspontok bemutatása folytán a pályázat igyekezett rámutatni arra, hogy a felelősség drasztikus növekedéséről és a vezető tisztségviselők várható emigrálásáról szóló híreknek nagyobb volt a füstje, mint a lángja, hiszen itt logikusan a vezető tisztségviselő károkozásáról és az azért való felelősségéről van szó. A társaság azért felel a vezető tisztségviselő mellett egyetemlegesen, mert az ő érdekében eljárva került sor a károkozó magatartásra, és a károsult kártérítési igényének kielégítése is így biztosított jobban.

A jogalkalmazókat nehéz feladatok elé állítják az új szabályok: már a létesítő okirat szerkesztése során, amikor a szabályok kógens-diszpozitív jellegét megítélve kell meghatározniuk azt, hogy mi válik az okirat részévé; a vezető tisztségviselőkkel kötött szerződések szerkesztése során, amikor a felelősségi kérdéseket kell szabályozniuk, esetlegesen korlátozniuk. Nehéz dolguk lesz a feleknek az új Ptk. szabályai alapján indult kártérítési perekben a bizonyítás, a kimentés körében. Kvázi jogalkotókká válhatnak a bírák, amikor az előreláthatósági klauzula megítéléséről döntenek a megindított eljárásokban.

Arról, hogy az új szabályok miként alakítják majd a gyakorlatot, az új Ptk. hatálybalépését követő néhány év tapasztalatai árulkodnak majd.

Nagyobb a füstje, mint a lángja. A pályázat címe arra utal, hogy a vezető tisztségviselők felelősségének szigorodásáról szóló állítások, ha közelebbről vizsgáljuk őket, eltúlzottak voltak. A felelősségi szabályok nem, vagy csak annyiban szigorodtak, amennyiben a rájuk alkalmazandó Ptk.-beli új felelősségi szabályok.

VI. Irodalom- és jogszabályjegyzék

1. Bodzási Balázs: A gazdasági társaságokra irányadó főbb változások az új Ptk.-ban. In: „Megújulás a jogi személyek szabályozásában” – tanulmányok az új Ptk. köréből (szerk.: Miskolczi Bodnár Péter – Grad Gyenge Anikó) Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kara. Budapest, 2014.
2. Cseh Tamás: A vezető tisztségviselő és a társaság egyetemleges deliktuális felelőssége? In: Polgári jogi kodifikáció, HVG-ORAC, X. évfolyam, 5-6. szám, 2008.
3. Csehi Zoltán: A kereskedelmi (gazdasági) társaságok szabályozásának megújulásáról az új Polgári Törvénykönyvben. In: „Megújulás a jogi személyek szabályozásában” – tanulmányok az új Ptk. köréből (szerk.: Miskolczi Bodnár Péter – Grad Gyenge Anikó) Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kara. Budapest, 2014.
4. Fézer – Károlyi – Petkó – Törő: Jogi személyek a gazdasági forgalomban. ISBN: 978-963-08-9106-6, Felelős kiadó: Fézer Tamás, Debrecen, 2014.
5. Kemenes István: A szerződészegés szabályozása az új polgári törvénykönyvben. In: Jogtudományi Közlöny, 2014/5.
6. Miskolczi Bodnár Péter: A vezető tisztségviselők felelőssége és ennek biztosíthatósága. In: Gazdaság és Jog, 1997/7-8. szám
7. Sárközy Tamás: Folytonosság és változás a társasági jogban. In: „Megújulás a jogi személyek szabályozásában” – tanulmányok az új Ptk. köréből (szerk.: Miskolczi Bodnár Péter – Grad Gyenge Anikó) Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kara. Budapest, 2014.
8. Sárközy Tamás: Jogi felelősség a gazdaságban. In: Ügyvédek Lapja, 2008/4.
9. Ujváriné Antal Edit: Felelősségi kérdések a társasági jogviszonyokban – az Új Ptk. Koncepció tükrében. In: Kötelmi jogi kodifikációs tanulmányok (2003-2005), Novotni Kiadó, Miskolc, 2005.
10. Ujváriné Antal Edit: Felelősségtan. Novotni Alapítvány a Magánjog Fejlesztéséért, Miskolc, 2013.
11. Vékás Lajos: Parerga. Dolgozatok az új polgári törvénykönyv tervezetéhez. HVG-ORAC, Budapest, 2008.
12. <http://ado.hu/rovatok/cegvilag/valtozatlan-a-vezeto-tisztsegviselok-felelossege>
13. http://adozasrolerthetoen.blog.hu/2014/06/27/siklos_marta_dr_szeckay_andras_a_vezeto_tisztsegviseloi_felelosseg_ara
14. http://arsboni.blog.hu/2014/02/24/vekas_lajos_az_uj_ptk_jelentosege
15. <http://arsboni.hu/alaptalanul-riogat-a-sajto-nem-lesz-kaosz-a-tarsasagi-jogban.html>
16. <http://borsyugyveditarsulas.hu/vezeto-tisztsegviseloi-felelosseg-szabalyai-2014-marcius-kozepetol/>
17. http://index.hu/gazdasag/2014/02/18/marcius_15-tol_indulhatnak_a_perek/
18. <http://ptk2013.hu/interjuk/a-jogi-szemelyek-szabalyozasa-az-uj-ptk-ban-interju-sarkozy-tamas-professzorral/912>
19. <http://ptk2013.hu/szakcikk/gardos-istvan-es-gardos-peter-a-vezeto-tisztsegviselok-felelossege-az-uj-polgari-torvenykonyvben/3679>
20. <http://ptk2013.hu/szakcikk/megujulo-ptk-a-gazdasagban/2842>
21. http://www.hvgorac.hu/sites/portal/Default.aspx?page=journal&article=interju_wellmann_gyorgy.htm
22. <http://www.jogiforum.hu/hirek/29160>
23. <http://www.jogiforum.hu/hirek/31575>

24. <http://www.ugyvedvilag.hu/rovatok/konferenciak/karterites-a-felek-egyuttmukodesere-sarkall-az-uj-ptk>
25. <http://www.ugyvedvilag.hu/rovatok/napirend/uj-ptk-a-cegvezeto-is-kotelezhető-karteritesre>
26. <http://www.ugyvedvilag.hu/rovatok/szakma/hogy-kerul-a-csizma-az-asztalra-avagy-a-tarsasagi-jog-a-ptk-ba>
27. <http://www.ugyvedvilag.hu/rovatok/szakma/szigorodott-a-vezeto-tisztsegviselok-felelossege#>
28. 1959. évi IV. törvény a Polgári Törvénykönyvről
29. 2006. évi IV. törvény a gazdasági társaságokról
30. 2012. évi I. törvény a munka törvénykönyvéről
31. 2013. V. törvény a Polgári Törvénykönyvről
32. Szegedi Ítéltábla Polgári Kollégium 1/2005. (VI. 17.) számú kollégiumi ajánlás
33. Szegedi Ítéltábla Pf. I. 20 062/2005.
34. Debreceni Ítéltábla Gf. IV. 30 044/2010/7.